

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Факультет історії, політології та національної безпеки

Кафедра всесвітньої історії

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

підготовки бакалавра

галузі знань **01 Освіта/Педагогіка**

спеціальності 014 **Середня освіта (Історія)**

Освітньо-професійної програми «**Середня освіта. Історія, правознавство**»

Силабус нормативного освітнього компонента «Педагогічна практика»

підготовки бакалавра,

галузі знань *01 Освіта / Педагогіка*

спеціальності *014 Середня освіта (Історія)*,

за освітньо-професійною програмою

Середня освіта. Історія, правознавство

Розробник: Шутьга Світлана Анатоліївна, професор кафедри всесвітньої історії, доктор історичних наук, доцент

Гарантка освітньо-професійної програми

Ганна Хлібовська

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри

всесвітньої історії протокол № 1 від 29.08 2023 р.

Завідувач кафедри: (Стрільчук Л. В.)

© Шутьга С.А., 2023 р.

1.ОПИС освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо професійна /освітньо наукова/освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (заочна) форма навчання	<i>01 Освіта / Педагогіка</i> <i>014 Середня освіта (Історія),</i> <i>Середня освіта. Історія, правознавство</i>	Виробнича педагогічна
Рік навчання	4	
Семестр	7/8	
Консультації	7/8 – 14 год.	
Кількість годин/кредитів 7 семестр – 240 годин/ 8 кредитів 8 семестр – 240 годин /8 кредитів	Самостійна робота 7/8 семестр 226 год.	
Форма контролю: залік		

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО КЕРІВНИКА (-ІВ) ПРАКТИКИ

ПП Шульга Світлана Анатоліївна

Науковий ступінь докторка історичних наук

Вчене звання доцента

Посада професорка

Контактна інформаціяs.shulga@ukr.net

Терміни практики (за наказом)

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація

Практична підготовка здобувачів освіти є обов'язковим компонентом професійної підготовки фахівця в галузі *01 Освіта / Педагогіка*, що спрямована на закріплення теоретичних знань здобувачів освіти з психолого-педагогічних та фахових дисциплін, отриманих під час навчання. Проходження практичної підготовки необхідне для здобуття кваліфікаційного рівня бакалавра. Протягом виробничої педагогічної практики встановлено самостійне проведення уроків, виховних заходів, індивідуальної роботи із учнями, участь у позаурочних заходах. Упродовж 7 семестру здобувачі освіти будуть проходити педагогічну практику в 5 – 7 класах НУШ; у 8 семестрі — 8 – 11 класах.

Зміст освітнього компонента «Педагогічна практика».

1). Ознайомлення здобувачів освіти із роботою закладу освіти:

- вивчення роботи вчителів-предметників, вчителів-новаторів, відвідування їхніх уроків; ознайомлення зі шкільними кабінетами та їх обладнанням, документацією школи;
- виконання функцій та обов'язків помічника класного керівника, здійснення позакласної виховної роботи; складання індивідуального плану виховної роботи з класом відповідно до

плану роботи класного керівника із врахуванням інтересів учнів певного класу; проведення поточної організаційно-педагогічної роботи (контроль за відвідуванням уроків, організація чергувань тощо);

- підготовка та проведення позакласних виховних заходів; ведення класного журналу (за консультацією із класним керівником та вчителями-предметниками),
- ведення документації класного керівника; участь у роботі з батьками учнів, підготовці та проведенні батьківських зборів (за консультацією з класним керівником).

2). Навчально-методична робота: спостереження за навчальним процесом та відвідування уроків вчителів-предметників з метою вивчення різноманітних методів організації пізнавальної діяльності й виховання учнів на уроках, виявлення міжпредметних зв'язків і можливостей їх використання на уроках з історії; відвідування уроків і позаурочних заходів з предмету; підготовка та складання планів-конспектів уроків усіх типів із застосуванням різних методів активізації мисленнєвої діяльності учнів; проведення уроків; психолого-педагогічний аналіз проведених уроків методистом, вчителем, здобувачами освіти, самоаналіз; організація індивідуальної роботи з учнями в позаурочний час, заняття з невстигаючими, перевірка зошитів, контрольних робіт; ознайомлення з проведенням факультативів, гуртків з предмету, участь в їх роботі; виготовлення наочних посібників та дидактичних матеріалів, оформлення кабінету; ознайомлення з методичною роботою учителя зі спеціальності.

3). Дослідження учнівського колективу: вивчення вікових та індивідуальних особливостей учнів, їхніх інтересів, рис характеру, взаємовідносин у класі, спостерігаючи за ходом навчально-виховного процесу; вивчення документації класного керівника, бесіди з учнями, спостереження за їх поведінкою; бесіди з класним керівником, вчителями, які працюють в даному класі, батьками; складання психолого-педагогічної характеристики особистості учня.

4). Регулярне відвідування уроків і позакласних виховних заходів, які проводяться в класі, школі та здобувачами освіти; участь в їхньому обговоренні.

5). Оформлення звітної документації.

2. Пререквізити: освітні компоненти з історії України, всесвітньої історії, правознавства педагогіки, психології, охорони життя і діяльності учасників освітнього процесу, основ громадянського суспільства, методики навчання історії, методики навчання правознавства.

Постреквізити. ОК «Атестаційний іспит».

3. Мета і завдання практики

Метою виробничої педагогічної практики є вдосконалення та поглиблення загальних, фахових та психолого-педагогічних компетентностей бакалаврів, формування готовності фахівців з історії до професійної педагогічної діяльності.

Завданнями практики є:

- завершити процесу формування у здобувачів освіти морально-психологічної професійної готовності до роботи вчителя;
- сприяти виробленню вмінь, навичок та компетентностей, необхідних для професії вчителя;
- навчати цілеспрямовано спостерігати за навчальною і виховною діяльністю учителів, здобувачів освіти, аналізувати її;
- сприяти набуттю та вдосконаленню досвіду самостійної творчої професійної педагогічної діяльності, самостійному проведенню навчально-виховної та позакласної роботи в школі, здійсненню інших видів педагогічної діяльності;
- формувати в здобувачів навички психологічного вивчення учнів, їхніх пізнавальних інтересів, а також взаємин в учнівському колективі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, здійснювати індивідуальну виховну роботу;
- накопичувати досвід творчої педагогічної діяльності, формувати у здобувача освіти системного дослідницького підходу до педагогічної діяльності, оволодіння педагогічною культурою, формувати дослідницький підхід до педагогічного процесу.

4. Результати навчання (Компетентності)

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.

Загальні компетентності.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

Фахові компетентності.

ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

ФК3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів.

ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.

ФК5. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання.

ФК6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

Предметні компетентності

ПК 6. Здатність здійснювати критичний аналіз джерел інформації та використовувати їх у професійній діяльності.

ПК 7. Знання наукових основ методики навчання історії, організації процесу пізнання та виховання учнів різних вікових категорій.

ПК 9. Знання нових підходів до шкільної історичної освіти в умовах багатокультурного суспільства та процесу євроінтеграції.

ПК 10. Здатність до педагогічної рефлексії та дисемінації педагогічного досвіду.

Результати навчання (РН)

РН1. *Відтворює* основні концепції та принципи педагогіки і психології; *враховує* в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

РН4. *Здійснює* добір і *застосовує* сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично *оцінює* результати їх навчання та ефективність уроку.

РН5. *Вибирає* відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; *аналізує* динаміку особистісного розвитку учнів, *визначає* ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

РН6. *Називає* і *пояснює* принципи проектування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками.

РН7. Демонструє знання основ фундаментальних і прикладних наук(відповідно до предметної спеціальності), оперує базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН12. Аналізує власну педагогічну діяльність та її результати, здійснює об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

Програмні результати навчання.

ПРН 2. Знає і аналізує сучасні наукові дослідження з проблем вітчизняної та всесвітньої історії, спеціальних дисциплін та імплементує знання у навчальну і практичну діяльність.

ПРН 5. Використовує краєзнавчу складову курсу історії для активізації пізнавальної діяльності учнів; розуміє й популяризує історико-культурну спадщину України та світу.

ПРН 6. Працює з джерелами інформації, інтегрує їх у зміст навчання історії, правознавства, представляє та обговорює відображені в них факти, явища, події, визначає власну позицію щодо суперечливих питань.

ПРН 7. Знає зміст шкільних курсів історії, правознавства, основ громадянського суспільства, проєктує і здійснює навчальний процес, обирає оптимальні компетентісно орієнтовані методики навчання, уміє оцінювати та відслідковувати динаміку особистісного розвитку учня/учениці.

ПРН 10. Усвідомлює цілі, мотиви власної педагогічної діяльності, стійко прагне до набуття та вдосконалення професійних компетентностей.

ІV. ЕТАПИ ПРАКТИКИ

Етапи	Зміст, основні завдання, тривалість
1.Підготовчий	Теоретична фахова та психолого-педагогічна підготовка. Організаційна підготовка (призначення керівників практики, обрання бази практики; ознайомлення із вимогами до проходження практики, системою оцінювання) (конференція здобувачів освіти-практикантів).
2.Ознайомлювальний	Ознайомлення здобувачів освіти із системою роботи закладу освіти: вивчення роботи вчителів-предметників, відвідування їхніх уроків; ознайомлення зі шкільними кабінетами та їх обладнанням, бібліотекою, методичним кабінетом; знайомство з класним колективом; складання навчального поурочного плану та індивідуального плану виховної роботи з класом відповідно до плану роботи класного керівника; проведення поточної організаційно-педагогічної роботи (контроль за відвідуванням уроків, організація чергувань тощо); підготовка та проведення позакласних виховних заходів та уроків. Тривалість 1 тиждень
3.Основний	Регулярне відвідування уроків і позакласних виховних заходів, які проводяться здобувачами освіти; участь в їхньому обговоренні. Дослідження учнівського колективу: вивчення вікових та індивідуальних особливостей учнів, їхніх інтересів, рис характеру, взаємовідносин у класі, спостерігаючи за ходом навчально-виховного процесу; вивчення документації класного керівника, бесіди з учнями, спостереження за їх поведінкою; бесіди з класним керівником, вчителями, які працюють в даному класі, батьками; складання психолого-педагогічної характеристики особистості учня (7 семестр); характеристики класу (8 семестр). Навчально-методична робота: спостереження за навчальним процесом та відвідування уроків вчителів-предметників з метою вивчення різноманітних методів організації пізнавальної діяльності й виховання учнів на уроках, виявлення міжпредметних зв'язків і

	можливостей їх використання на уроках з історії, правознавства; відвідування позаурочних заходів з предмету; підготовка та складання планів-конспектів уроків усіх типів із застосуванням різних методів активізації навчальної діяльності учнів; проведення уроків; аналіз проведених уроків методистом, вчителем, здобувачами освіти, самоаналіз; організація індивідуальної роботи з учнями в позаурочний час, заняття з невстигаючими, перевірка зошитів, контрольних робіт; ознайомлення з проведенням факультативів, гуртків з предмету, участь в їх роботі; виготовлення наочних посібників та дидактичних матеріалів, оформлення кабінету; ознайомлення з методичною роботою учителя зі спеціальності. Проведення залікових уроків та виховних заходів. Тривалість 2-6 тижнів
4. Підсумковий	Оформлення документації. Звіт про проходження практики. Тривалість 1 тиждень.

V. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ.

На початку практики здобувач освіти отримує індивідуальні завдання* за консультацією із керівником педагогічної практики:

1. Підготувати розгорнутий конспект уроку історії та правознавства з необхідним дидактичним матеріалом (тести, презентація, карти, схеми, ментальні карти, практичні задачі тощо). Конспект складається за темами проведених практикантом уроків, оформляється за вимогами до оформлення подібних робіт, затверджується вчителем історії бази практик.

2. Підготувати сценарій виховного заходу (класний час, диспут, екскурсія тощо), проведеного на базі практик за вибором практиканта або за планом виховної роботи класного керівника. Сценарій виховного заходу оформляється за вимогами до оформлення подібних робіт, затверджується класним керівником бази практик.

3. Підготувати психолого-педагогічну характеристику на учня (характеристику на клас). Характеристика готується протягом практики в результаті психолого-педагогічного спостереження. Оформляється за вимогами до оформлення подібних робіт, затверджується класним керівником бази практик.

VI. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ

Зміст роботи, що оцінюється	Кількість балів
1. Теоретична підготовка: – знання предмету, вільне володіння матеріалом теми уроку, оперування поняттями і термінами; орієнтування в просторі і часі; – володіння матеріалом впродовж позакласних занять; – застосування різноманітних методів та методик, засобів навчання історії.	20
2. Психолого-педагогічна підготовка: – педагогічний такт; комунікабельність; емпатійність; неконфліктність тощо.	10
3. Особистісні характеристики: – дисциплінованість під час проходження практики;	10

– ініціативність; – самостійність; – професійна спрямованість; – інноваційність тощо.	
4. Оцінювання процесу проходження практики: – проведення уроків з історії, основ правознавства, громадянської освіти (10), виховних заходів;– проведення виховного заходу з історії / правознавства ; – індивідуальна робота з учнями; психолого-педагогічні спостереження; – підготовка методичних матеріалів.	40
5. Оцінювання звітної документації: – план-конспект уроку з історії та правознавства (наочний матеріал, тести тощо); – сценарій виховного заходу; – психолого-педагогічна характеристика учня; – оформлення щоденника практиканта; – допоміжні матеріали.	10
7. Захист практики.	10
Всього	100

Політика оцінювання.

Проходження педагогічної здобувачем освіти є обов’язковим, пропуски занять без поважної причини на базі практик не допускаються.

В закладі загальної середньої освіти, закладі фахової перед вищої освіти здобувачу освіти необхідно дотримуватись правил внутрішнього розпорядку, правил техніки безпеки, виконувати вказівки і завдання вчителя та класного керівника, уважно і з повагою ставитися до учнів, враховувати їх вікові особливості та індивідуальні характеристики. Обов’язковим впродовж практики є відвідування (за дозволом вчителя) уроків та заходів виховного характеру, класних батьківських зборів тощо, а також уроків колег-практикантів.

З метою оцінювання результатів практики обов’язковим є запрошення керівника практики на заліковий урок, виховний захід та повідомлення про нього заздалегідь (час, дата і місце проведення).

Оформлення документації здійснюється протягом останнього тижня практики і подається керівнику практики у **триденний термін** після закінчення практики для підсумкового оцінювання.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
для екзамену	для заліку	
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	

1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)
--------	--------------	--

VII. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліків у 7 та 8 семестрах. .

VIII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Професійний стандарт за професією «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 2736 від 23.12. 2020 р.).
2. Концепція розвитку педагогічної освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 16.07. 2018 р. № 776). <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>
3. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа). URL: <http://www.mon.gov.ua/education/average/concept.doc>
4. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової Української школи. Громадянська та історична освітня галузь. <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/hromadians-ka-ta-istorychna-osvitnia-haluz/>
5. Про внесення змін до навчальних програм з історії України 5-9 та 10-11 класів закладів загальної середньої освіти. Наказ МОН України від 21 лютого 2019 р. № 236. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-vnesennya-zmin-do-navchalnih-program-z-istoriyi-ukrayini-dlya-5-9-ta-10-11-klasiv-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>
6. Наказ МОН України про затвердження «Професійного стандарту вчителя закладу загальної середньої освіти». URL: [Nakaz_2736.pdf](#)